

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

10 päivänä helmikuuta 2022*

Ennakkoratkaisupyyntö – Pätevyys – Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa – Toimivalta käsitellä avioerohakemus – SEUT 18 artikla – Asetus (EY) N:o 2201/2003 – 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan viides ja kuudes luetelmakohta – Toimivaltaisen tuomioistuimen määrittämisen osalta asumisen kestolta edellytetyt ajat ovat eri pituisia – Asiaa käsittelevän tuomioistuimen jäsenvaltiossa asuvan kyseisen jäsenvaltion kansalaisen ja siellä asuvan muun jäsenvaltion kansalaisen välinen erottelu – Kansalaisuuteen perustuva syrjintä – Ei syrjivyyttä

Asiassa C-522/20,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Oberster Gerichtshof (ylin tuomioistuin, Itävalta) on esittänyt 29.9.2020 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 19.10.2020, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

OE

vastaan

VY,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: toisen jaoston puheenjohtaja A. Prechal, joka hoitaa kolmannen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit J. Passer, F. Biltgen, L. S. Rossi (esittelevä tuomari) ja N. Wahl,

julkisasiamies: M. Szpunar,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinään M. Balta ja T. Haas,
- Euroopan komissio, asiamiehinään M. Wasmeier ja M. Wilderspin,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja asetuksen (EY) N:o 1347/2000 kumoamisesta 27.11.2003 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 (EUVL 2003, L 338, s. 1) 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan kuudennen luettelukohdan pätevyyttä ja tämän säännöksen mahdollisesta pätemättömyydestä aiheutuvia seurauksia.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty riita-asiassa, jossa vastakkain ovat OE ja hänen puolisonsa VY ja jossa on kyse Itävallassa tuomioistuimelle tehdystä avioerohakemuksesta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

- 3 Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja yhteisten lasten huoltoa koskevissa asioissa 29.5.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1347/2000 (EYVL 2000, L 160, s. 19), joka on 1.3.2005 alkaen kumottu asetuksella N:o 2201/2003, johdanto-osan 12 perustelukappaleessa todettiin seuraavaa:

”Hyväksytyt toimivaltaperusteet nojautuvat periaatteeseen, jonka mukaan asianosaisella on oltava todellinen side toimivaltaa käyttävään jäsenvaltioon. Päätös tiettyjen perusteiden sisällyttämisestä asetukseen perustuu siihen tosiseikkaan, että ne ovat voimassa eri jäsenvaltioiden kansallisissa oikeusjärjestelmissä ja että muut jäsenvaltiot hyväksyvät ne.”

- 4 Asetuksen N:o 2201/2003 johdanto-osan ensimmäisessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Euroopan yhteisö on asettanut tavoitteekseen luoda vapautteen, turvallisuuden ja oikeuteen perustuvan alueen, jossa taataan henkilöiden vapaa liikkuvuus. Tätä varten yhteisö toteuttaa muun muassa siviilioikeudellisia asioita koskevan oikeudellisen yhteistyön alalla toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan kannalta.”

- 5 Asetuksen N:o 2201/2003 1 artiklan, jonka otsikko on ”Sovellettamisala”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tätä asetusta sovelletaan, riippumatta siitä millaisessa tuomioistuimessa asiaa käsitellään, siviilioikeudellisissa asioissa, jotka liittyvät:

a) avioeroon, asumuseroon tai avioliiton pätemättömäksi julistamiseen;

– –”

- 6 Asetuksen N:o 2201/2003 3 artiklassa, jonka otsikko on ”Yleinen toimivalta”, säädetään seuraavaa:

”1. Puolisoiden avioeroa, asumuseroa tai avioliiton pätemättömäksi julistamista koskevassa asiassa ovat toimivaltaisia sen jäsenvaltion tuomioistuimet,

a) jonka alueella:

- puolisoiden asuinpaikka on, tai
- puolisoiden viimeinen asuinpaikka oli, jos toinen puolisoista asuu siellä edelleen, tai
- vastaajan asuinpaikka on, tai
- jommankumman puolison asuinpaikka on, jos puoliset jättävät yhteisen hakemuksen, tai
- hakijan asuinpaikka on, jos hän on asunut siellä vähintään vuoden ajan välittömästi ennen hakemuksen tekemistä, taikka
- hakijan asuinpaikka on, jos hän on asunut siellä vähintään kuuden kuukauden ajan välittömästi ennen hakemuksen tekemistä ja hän on joko kyseisen jäsenvaltion kansalainen tai, jos kyseessä on Yhdistynyt kuningaskunta tai Irlanti, hänen 'kotipaikkansa' on siellä;

b) jonka kansalaisia molemmat puoliset ovat tai, jos kyseessä on Yhdistynyt kuningaskunta tai Irlanti, jossa on kummankin puolison 'kotipaikka'.

2. Tässä asetuksessa 'kotipaikalla' on se merkitys, joka sillä on Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin oikeusjärjestelmissä.”

7 Asetuksen N:o 2201/2003 6 artiklassa, jonka otsikko on ”3, 4 ja 5 artiklassa tarkoitettu yksinomainen toimivalta”, säädetään seuraavaa:

”Puoliso,

a) jonka asuinpaikka on jäsenvaltion alueella, tai

b) joka on jäsenvaltion kansalainen, tai, jos kyseessä on Yhdistynyt kuningaskunta tai Irlanti, puoliso, jonka 'kotipaikka' on jommankumman viimeksi mainitun jäsenvaltion alueella,

voidaan haastaa oikeuteen toisessa jäsenvaltiossa ainoastaan 3, 4 ja 5 artiklan mukaisesti.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

8 Italian kansalainen OE ja Saksan kansalainen VY avioituivat Dublinissa (Irlanti) 9.11.2011.

9 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toimittamien tietojen mukaan OE lähti puolisoiden yhteisestä asuinpaikasta Irlannissa toukokuussa 2018 ja on asunut elokuusta 2019 lähtien Itävallassa.

10 OE teki 28.2.2020 eli asuttuaan yli kuusi kuukautta Itävallassa Bezirksgericht Döblingille (Döblingin piirioikeus, Itävalta) hakemuksen VY:n kanssa solmimansa aviosuhteen purkamiseksi.

11 OE väittää, että muun jäsenvaltion kuin tuomioistuinvaltion kansalaisella on – asuttuaan tuomioistuinvaltiossa vain kuusi kuukautta välittömästi ennen avioerohakemuksen tekemistä – oikeus vedota kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kiellon nojalla tämän valtion tuomioistuinten toimivaltaan asetuksen N:o 2201/2003 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan

- kuudennen luetelmakohdan nojalla, mikä merkitsee hänen mukaansa sitä, ettei kyseisen säännöksen viidettä luetelmakohtaa, jossa edellytetään vähintään vuoden mittaista asumista välittömästi ennen tällaisen hakemuksen tekemistä, voida soveltaa.
- 12 Bezirksgericht Döbling hylkäsi 20.4.2020 antamallaan päätöksellä OE:n hakemuksen katsottuaan, ettei sillä ollut toimivaltaa käsitellä sitä. Kyseisen tuomioistuimen mukaan asetuksen N:o 2201/2003 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan viidennessä ja kuudennessa luetelmakohdassa käyttöön otetun kansalaisuuteen perustuvan erottelun tarkoituksena on estää se, että hakija saisi väärinkäyttönä pidettävällä tavalla järjestettyä tietyn jäsenvaltion tuomioistuimet toimivaltaisiksi.
 - 13 Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien (Wienin osavaltion siviilituomioistuin, Itävalta), jolle päätöksestä valitettiin, pysytti 29.6.2020 antamallaan päätöksellä Bezirksgericht Döblingin antaman päätöksen.
 - 14 OE teki tästä päätöksestä Revision-valituksen Oberster Gerichtshofiin (ylin tuomioistuin, Itävalta), joka on pyytänyt ennakkoratkaisua.
 - 15 Oberster Gerichtshof toteaa, että asetuksen N:o 2201/2003 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan viidennessä ja kuudennessa luetelmakohdassa käyttöön otettu erottelu asianomaisen henkilön tosiasiallisen asumisen keston osalta on kytketty yksinomaan kansalaisuuteen. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittää, että on henkilöitä, jotka ovat syntyneet ja kasvaneet tietyssä jäsenvaltiossa mutta joilla ei ole sen kansalaisuutta, ja katsoo, ettei kansalaisuutta voida pitää osoituksena riittävän merkityksellisistä eroista henkilön integroitumisessa kyseiseen jäsenvaltioon ja hänen läheisestä suhteestaan siihen. Se pohtii tämän vuoksi, onko näistä asetuksen N:o 2201/2003 säännöksistä johtuva erilainen kohtelu SEUT 18 artiklassa vahvistetun kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kiellon mukainen.
 - 16 Siltä varalta, että tämä erilainen kohtelu katsottaisiin syrjintäkiellon vastaiseksi, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii lisäksi, mitä oikeudellisia seurauksia tästä aiheutuisi pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa asiassa.
 - 17 Näissä olosuhteissa Oberster Gerichtshof on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
 - ”1) Onko asetuksen N:o 2201/2003 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan kuudes luetelmakohta ristiriidassa SEUT 18 artiklassa vahvistetun syrjintäkiellon kanssa, koska siinä säädetään hakijan kansalaisuuden perusteella asetuksen N:o 2201/2003 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan viidennen luetelmakohtaan verrattuna lyhyemmästä asumisajasta edellytyksenä sille, että asuinvaltion tuomioistuimet ovat toimivaltaisia?
 - 2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi:

Seuraako tästä syrjintäkiellon rikkomisesta, että kaikkiin hakijoihin heidän kansalaisuudestaan riippumatta on sovellettava asetuksen N:o 2201/2003 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan viidennen luetelmakohdan mukaista pääsääntöä, jonka mukaan asuinvaltion tuomioistuinten toimivaltaisuus edellyttää asumista maassa vähintään 12 kuukauden ajan, vai onko kaikkiin hakijoihin sovellettava edellytystä kuuden kuukauden mittaisesta asumisesta?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

- 18 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen ensimmäinen kysymys koskee asiallisesti sitä, onko SEUT 18 artiklassa vahvistettu kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltö esteenä sille, että asuinpaikan jäsenvaltion tuomioistuimen toimivaltaisuudelle on asetettu asetuksen N:o 2201/2003 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan kuudennessa luetelmakohdassa edellytykseksi, että hakija on asunut välittömästi ennen hakemuksensa tekemistä tässä jäsenvaltiossa vähintään ajan, joka on kuusi kuukautta lyhyempi kuin aika, jota edellytetään asetuksen 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan viidennessä luetelmakohdassa, sillä perusteella, että asianomainen henkilö on kyseisen jäsenvaltion kansalainen.
- 19 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan syrjintäkiellon tai yhdenvertaisen kohtelun periaate edellyttää, että toisiinsa rinnastettavia tapauksia ei kohdella eri tavalla eikä erilaisia tapauksia kohdella samalla tavalla, ellei tällaista kohtelua voida objektiivisesti perustella (ks. mm. tuomio 17.12.2020, Centraal Israelitisch Consistorie van België ym., C-336/19, EU:C:2020:1031, 85 kohta ja tuomio 25.3.2019, Alvarez y Bejarano ym. v. komissio, C-517/19 P ja C-518/19 P, EU:C:2021:240, 52 ja 64 kohta).
- 20 Erilaisten tilanteiden rinnastettavuutta on arvioitava kaikkien näille tilanteille ominaisten seikkojen kannalta. Tällaiset seikat on määritettävä ja niitä on arvioitava muun muassa unionin toimen, jolla kyseinen erottelu otetaan käyttöön, kohteen ja päämäärän valossa. On myös otettava huomioon sen alan periaatteet ja tavoitteet, johon kyseinen toimi kuuluu (ks. mm. tuomio 6.6.2019, P. M. ym., C-264/18, EU:C:2019:472, 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 19.12.2019, HK v. komissio, C-460/18 P, EU:C:2019:1119, 67 kohta).
- 21 Lisäksi unionin tuomioistuin on valvoessaan sitä, onko unionin lainsäätäjät noudattanut yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, todennut myös, että unionin lainsäätäjällä on laaja harkintavalta sen käyttäessä sille myönnettyä toimivaltaa, kun se toimii alalla, johon liittyy poliittisten, taloudellisten ja sosiaalisten valintojen tekemistä, ja kun sen on suoritettava monitahoisia arviointeja. Näin ollen tähän alaan kuuluva toimenpide voidaan katsoa lainvastaiseksi ainoastaan, jos kyseinen toimenpide on ilmeisen soveltumaton toimivaltaisten toimielinten tavoitteleman päämäärän saavuttamiseen (ks. mm. tuomio 6.6.2019, P. M. ym., C-264/18, EU:C:2019:472, 26 kohta).
- 22 Kyseisen oikeuskäytännön mukaan on niin, että jopa silloin, kun unionin lainsäätäjällä on tällainen harkintavalta, sen on kuitenkin perustettava valintansa objektiivisiin ja asianomaisen lainsäädännön päämäärän kannalta tarkoituksenmukaisiin perusteisiin (tuomio 6.6.2019, P. M. ym., C-264/18, EU:C:2019:472, 27 kohta).
- 23 Näiden edellä mainittujen periaatteiden valossa on siis selvitettävä erityisesti asetuksen N:o 2201/2003 3 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetyillä toimivaltasäännöillä tavoiteltu päämäärä huomioon ottaen, onko OE:n kaltainen hakija, jonka asuinpaikka on jonkin muun kuin sen jäsenvaltion alueella, jonka kansalainen hän on, ja joka aloittaa aviosuhteen purkamiseen tähtäävän menettelyn tämän jäsenvaltion tuomioistuimissa, tilanteessa, jota ei voida rinnastaa sellaisen hakijan tilanteeseen, joka on kyseisen jäsenvaltion kansalainen, jolloin syrjintäkiellon periaate ei ole esteenä sille, että hakijan edellytetään asuneen kauemmin tämän jäsenvaltion alueella ennen kuin hän voi saattaa hakemuksensa tuomioistuimen käsiteltäväksi.

- 24 Kuten asetuksen N:o 2201/2003 johdanto-osan ensimmäisestä perustelukappaleesta ilmenee, asetuksella edistetään vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen, jolla taataan henkilöiden vapaa liikkuvuus, luomista. Tätä tarkoitusta varten asetuksen II ja III luvussa on erityisesti säännöksiä tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta aviosuhteen purkamisen osalta, ja näiden sääntöjen tavoitteena on taata oikeusvarmuus (tuomio 25.11.2021, IB (Puolison asuinpaikka – Avioero), C-289/20, EU:C:2021:955, 31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 25 Tässä yhteydessä asetuksen N:o 2201/2003 II luvussa olevassa 3 artiklassa säädetään avioeroa, asumuseroa ja avioliiton pätemättömäksi julistamista koskevissa asioissa sovellettavista yleisistä toimivaltaperusteista. Nämä objektiiviset, vaihtoehtoiset ja yksinomaiset perusteet vastaavat aviosuhteen purkamista koskevien riitojen erityistarpeisiin mukautetun säännösten tarpeeseen (tuomio 25.11.2021, IB (Puolison asuinpaikka – Avioero), C-289/20, EU:C:2021:955, 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 26 Todettakoon tämän osalta, että asetuksen N:o 2201/2003 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan ensimmäisestä neljänten luetelmakohdassa viitataan nimenomaisesti aviopuolisoiden ja vastaajan asuinpaikkaan, kun taas tämän asetuksen 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan viidennessä ja 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan kuudennessa luetelmakohdassa sallitaan hakijan asuinpaikkaan perustuvan toimivaltasäännön (forum actoris) soveltaminen (tuomio 25.11.2021, IB (Puolison asuinpaikka – Avioero), C-289/20, EU:C:2021:955, 33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 27 Näissä viimeksi mainituissa säännöksissä nimittäin annetaan tietyin edellytyksin sen jäsenvaltion tuomioistuimille, jonka alueella hakijalla on asuinpaikka, toimivalta ratkaista kyseessä olevan aviosuhteen purkamista koskeva asia.
- 28 Asetuksen 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan viidennessä luetelmakohdassa annetaan näin tällainen toimivalta, mikäli hakija on asunut siellä vähintään vuoden ajan välittömästi ennen hakemuksen tekemistä, kun taas asetuksen 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan kuudennessa luetelmakohdassa hakijalta edellytetään vain kuuden kuukauden asumista välittömästi ennen hakemuksen tekemistä, mikäli hän on asianomaisen jäsenvaltion kansalainen (tuomio 13.10.2016, Mikołajczyk, C-294/15, EU:C:2016:772, 42 kohta).
- 29 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että asetuksen N:o 2201/2003 3 artiklassa vahvistetuilla toimivaltasäännöillä, tämän artiklan 1 kohdan a alakohdan viidennessä ja kuudennessa luetelmakohdassa säädetty mukaan lukien, pyritään huolehtimaan siitä, että keskenään ovat tasapainossa henkilöiden liikkuvuus Euroopan unionissa, jolloin suojataan erityisesti sen puolison oikeuksia, joka on lähtenyt puolisojen yhteisen asuinpaikan jäsenvaltiosta aviokriisin vuoksi, ja oikeusvarmuus erityisesti toisen puolison osalta, jolloin taataan, että hakijalla on todellinen side siihen jäsenvaltioon, jonka tuomioistuimilla on toimivalta ratkaista kyseessä olevan aviosuhteen purkamista koskeva hakemus (ks. vastaavasti tuomio 13.10.2016, Mikołajczyk, C-294/15, EU:C:2016:772, 33, 49 ja 50 kohta ja tuomio 25.11.2021, IB (Puolison asuinpaikka – Avioero), C-289/20, EU:C:2021:955, 35, 44 ja 56 kohta).
- 30 Sen tavoitteen kannalta arvioituna, joka on varmistaa, että hakijalla on todellinen side jäsenvaltioon, jonka tuomioistuimilla on tämä toimivalta, hakijan, joka on kyseisen jäsenvaltion kansalainen ja joka lähtee aviokriisin vuoksi avioparin yhteisestä asuinpaikasta ja päättää palata

kotimaahansa, tilanne ei lähtökohtaisesti kuitenkaan ole rinnastettavissa sellaisen hakijan tilanteeseen, joka ei ole kyseisen jäsenvaltion kansalainen ja joka muuttaa sinne tällaisen kriisin johdosta.

- 31 Ensin mainitussa tilanteessa on siitä huolimatta, että puolison kansalaisuus ei riitä sen toteamiseen, täytyvätkö asetuksen N:o 2201/2003 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan kuudennessa luetelmakohdassa säädetyt edellytykset, kuitenkin mahdollista arvioida tämän puolison sidettä kyseessä olevaan jäsenvaltioon juuri siitä syystä, että hän on kyseisen jäsenvaltion kansalainen ja että hänellä on välttämättä tähän jäsenvaltioon institutionaalisia ja oikeudellisia siteitä sekä yleensä myös kulttuurisia, kielellisiä ja sosiaalisia siteitä, perhesiteitä tai varallisuuteen liittyviä siteitä. Tällaiset siteet voivat siis osaltaan toimia apuvälineinä määritettäessä tosiasiallista sidettä, joka hakijalla on oltava jäsenvaltioon, jonka tuomioistuimilla on kyseinen toimivalta.
- 32 Tämä näkemys saa tukea näkökohdista, jotka Borrás on tuonut esiin tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa koskevissa asioissa tehdystä yleissopimuksesta (ns. Bryssel II -yleissopimus (EYVL 1998, C 221, s. 1), joka on vaikuttanut asetuksen N:o 2201/2003 säädöstekstiä laadittaessa, laatimansa selitysmuistion 32 kohdassa. Niiden mukaan nyt asetuksen N:o 2201/2003 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan kuudennessa luetelmakohdassa oleva kansalaisuuteen kytketty kriteeri takaa, että side kyseiseen jäsenvaltioon on jo olemassa.
- 33 Näin ei yleensä ole, kun kyse on puolisoista, joka päättää aviokriisin jälkeen muuttaa jäsenvaltioon, jonka kansalainen hän ei ole. Tällainen puoliso ei nimittäin yleensä ole pitänyt yllä mitään vastaavanlaisia siteitä tähän jäsenvaltioon kuin sen kansalainen. Hakijan ja sen jäsenvaltion, jonka tuomioistuimilla on toimivalta ratkaista kyseisen aviosuhteen purkamista koskeva hakemus, välisen siteen vahvuus voidaan siis perustellusti määrittää muiden tekijöiden avulla, kuten tässä tapauksessa edellyttämällä hakijalta suhteellisen pitkään kestänyttä, ainakin vuoden mittaista asumista tämän jäsenvaltion alueella välittömästi ennen hakemuksen tekemistä.
- 34 Lisäksi ero, joka liittyy hakijan tosiasiallisen asumisen vähimmäiskeston välittömästi ennen hakemuksen tekemistä sen jäsenvaltion alueella, jonka tuomioistuimilla on tämä toimivalta, ja joka perustuu siihen, onko hän tämän jäsenvaltion kansalainen vai ei, on kytketty sellaiseen objektiiviseen seikkaan, joka on välttämättä hakijan puolison tiedossa, eli hänen puolisonsa kansalaisuuteen.
- 35 Tästä on todettava, että siitä hetkestä lähtien, kun puoliso lähtee aviokriisin vuoksi puolisoiden yhteisestä asuinpaikasta ja palaa sen jäsenvaltion alueelle, jonka kansalainen hän on, vakiinnuttaakseen uuden asuinpaikkansa sinne, toinen puoliso voi odottaa, että aviosuhteen purkamista mahdollisesti haetaan kyseisen jäsenvaltion tuomioistuimilta.
- 36 Koska oikeusvarmuus taataan näin ainakin osittain tälle toiselle puolisolalle sillä institutionaalisella ja oikeudellisella siteellä, joka hänen puolisolallaan on kansalaisuutensa vuoksi siihen jäsenvaltioon, jonka tuomioistuimilla on toimivalta ratkaista kyseisen aviosuhteen purkamista koskeva hakemus, ilmeisen soveltumattomana ei voida pitää sitä, että unionin lainsäätäjät on ottanut tällaisen siteen huomioon määritettäessä sitä, kuinka kauan hakijan on tosiasiallisesti pitänyt asua tämän jäsenvaltion alueella, jonka kansalainen hän on, koska juuri tämä side erottaa hänen tilanteensa sellaisen hakijan tilanteesta, jolla ei ole kyseisen jäsenvaltion kansalaisuutta.

- 37 On totta, että tämä erottelu, jonka unionin lainsäätäjä on tehnyt asetuksen N:o 2201/2003 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan viidennessä ja kuudennessa luetelmakohdassa, perustuu oletamaan siitä, että kansalaisella on lähtökohtaisesti läheisempi side kotimaahansa kuin henkilöllä, joka ei ole kyseisen valtion kansalainen.
- 38 Kun otetaan huomioon tavoite varmistaa, että hakijalla on todellinen side siihen jäsenvaltioon, jonka tuomioistuimilla on toimivalta ratkaista kyseisen aviosuhteen purkamista koskeva hakemus, asetuksen N:o 2201/2003 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan kuudennessa luetelmakohdassa säädetyn, hakijan kansalaisuuteen kytketyn kriteerin objektiivisuutta ei kuitenkaan voida kiistää kyseenalaistamatta harkintavaltaa, joka unionin lainsäätäjällä on tällaista kriteeriä hyväksyessään.
- 39 Unionin tuomioistuin on katsonut myös erään asianomaisen kansalaisuuteen kytketyn kriteerin osalta, että vaikka yleisesti sovellettavien abstraktien oikeussääntöjen käyttöön ottamisesta aiheutuisi erityistapauksissa satunnaista haittaa, unionin lainsäätäjää ei voida moittia kaavamaiseen ryhmittelyyn turvautumisesta, kunhan ryhmittely ei ole itsessään syrjivä sille asetetun tavoitteen kannalta arvioituna (ks. analogisesti tuomio 16.10.1980, Hochstrass v. yhteisöjen tuomioistuin, 147/79, EU:C:1980:238, 14 kohta ja tuomio 15.4.2010, Gualtieri v. komissio, C-485/08 P, EU:C:2010:188, 81 kohta).
- 40 Unionin lainsäätäjää ei voida tässä tapauksessa moittia siitä, että se on osittain kytkenyt forum actoris -toimivaltasäännön soveltamisen hakijan kansalaisuuteen helpottaakseen sen selvittämistä, onko tällä todellinen side siihen jäsenvaltioon, jonka tuomioistuimilla on toimivalta ratkaista kyseessä olevan aviosuhteen purkamista koskeva hakemus, edellyttämällä tällaisen hakemuksen tutkittavaksi ottamiseksi hakijalta, joka on kyseisen jäsenvaltion kansalainen, lyhyempää hakemuksen jättämistä edeltävää asumista kuin edellytetään hakijalta, joka ei ole kyseisen jäsenvaltion kansalainen.
- 41 Tästä seuraa, että kun otetaan huomioon tavoite, joka on varmistaa, että hakijalla on todellinen side jäsenvaltioon, jonka tuomioistuimilla on toimivalta ratkaista kyseessä olevan aviosuhteen purkamista koskeva hakemus, eroa, jonka unionin lainsäätäjä on tehnyt asetuksen N:o 2201/2003 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan viidennessä ja kuudennessa luetelmakohdassa käyttämällä kriteerinä hakijan kansalaisuutta, ei ole pidettävä SEUT 18 artiklassa kiellettynä kansalaisuuteen perustuvana erilaisena kohteluna.
- 42 Edellä tarkasteltujen näkökohtien perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että SEUT 18 artiklassa vahvistettua kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltoa on tulkittava siten, ettei se ole esteenä sille, että jäsenvaltion, jonka alueella hakija asuu, tuomioistuimen toimivaltaisuudelle on asetettu asetuksen N:o 2201/2003 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan kuudennessa luetelmakohdassa edellytykseksi, että hakija on asunut välittömästi ennen hakemuksensa tekemistä tässä jäsenvaltiossa vähintään ajan, joka on kuusi kuukautta lyhyempi kuin aika, jota edellytetään asetuksen 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan viidennessä luetelmakohdassa, sillä perusteella, että asianomainen henkilö on kyseisen jäsenvaltion kansalainen.

Toinen kysymys

- 43 Kun otetaan huomioon ensimmäiseen kysymykseen annettu vastaus, toista kysymystä ei tarvitse tutkia.

Oikeudenkäyntikulut

- 44 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

SEUT 18 artiklassa vahvistettua kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltoa on tulkittava siten, ettei se ole esteenä sille, että jäsenvaltion, jonka alueella hakija asuu, tuomioistuimen toimivaltaisuudelle on asetettu tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja asetuksen (EY) N:o 1347/2000 kumoamisesta 27.11.2003 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan kuudennessa luetelmakohdassa edellytykseksi, että hakija on asunut välittömästi ennen hakemuksensa tekemistä tässä jäsenvaltiossa vähintään ajan, joka on kuusi kuukautta lyhyempi kuin aika, jota edellytetään asetuksen 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan viidennessä luetelmakohdassa, sillä perusteella, että asianomainen henkilö on kyseisen jäsenvaltion kansalainen.

Allekirjoitukset